

GIDA DIDAKTIKOA

Honako hauen finantzaketarekin:

AURKIBIDRA

1.- AURKEZPENA	→	3
2.- PROPOSAMEN DIDAKTIKOAK		
• MIGRAZIOA	→	5
◦ Amonen ikerketa		
◦ Barometroa		
◦ Aurreiritzien zuhaitza		
◦ Batzen gaituena		
◦ Migrazio-esperientziak		
• POBREZIA	→	11
◦ Bazterketaren puzzlea		
◦ Imajinatutako beharrak		
◦ Egunean 3 euroekin biziitzea		
◦ Etxebizitza izateko eskubidea		
◦ Laguntzak		
◦ Txutxu-mutxuen lasterketa		
◦ Hitzek ezkututzen dutena		
◦ Pertsona guztiak, eskubide guztiak		
• GIZARTEAREN PARTE-HARTZEA	→	23
◦ Etxe komuna eraikitzen		
◦ Podcasta sarean		
◦ GJHen antzara		
◦ Ikerketa taldea		
• BOLUNTARIOTZA	→	28
◦ Alda dezagun ipuina		
◦ Zerbitzu solidarioa		
◦ Esperientzien panela		
• HAURREN ESKUBIDEAK	→	31
◦ Hezkuntza		
◦ Ametsetan bizi		
3.- ERANSKINAK	→	34
4.- ITURRIAK ETA BIBLIOGRAFIA	→	52

AURKEZPENA

Gida honek Elkarbanatuz Gizarte Intzidentziako Zerbitzuaren sentsibilizazio ekintzen esparruan azken urteotan garatzen ari den proposamen multzo bat jasotzen du. Batzuk berezko inspiraziokoak dira, eta beste batzuk antzeko erakundeek diseinatu dituzte. Haurrekin, nerabeekin eta gazteekin lan egiteko baliagarrienak izan zaizkigun jardueren aukeraketa bat da. Azken urteetan eskuratutako ikaskuntzak jaso ditugu, bai eta lankidetzan ari garen prestakuntza-zentroetatik eta erakundeetatik jasotako itzulketa ere.

Zergatik da beharrezkoa

2024ko abenduan, FOESSA txostenak argitu zuen Espainiako estatuan biztanleen % 19,3 baztertuta daudela, hau da, 9.300.000 pertsona. Eta gizarte-bazterketako prozesuen bilakaerak, oro har, aldeko joera badu ere, hori ez da horrela alderdi guztietan.

Enplegutik baztertzeko adierazleen kasuan, langabeziaren zifrak hobetu diren arren, datu horrek ezkutatu egiten du enpleguak kaudimen ekonomikoaren bermea izateari utzi diola. Lanaldi osoko enplegua izan bazterkeriatik ateratzea lortzen ez duten pertsonen ari gara. Pobrezian dauden langileak dira.

Bizitegi-bazterketaren adierazleei dagokienez, biztanleria osoari eragiten dion arazo bada ere, datuek erakusten dute eragin berezia duela biztanle ahulenean. Gaur egun, gizarte-bazterketa larrian dauden 10 pertsonatik ia 9k arazo larriak dituzte etxebizitzari dagokionez.

Txosten beraren arabera, okerrera egin duen beste eremu bat herritarren parte-hartzeari dagokiona da. "Alde batetik, botoa emateko eskubiderik ez duen biztanleriak gora egin du, iritsi berri den biztanleria migratzailearen hazkundearen ondorioz; eta, bestetik, gora egin du erabaki kolektiboak hartzeko prozesuan aktiboki parte hartzen ez duten pertsonen proportzioak, ez botoarekin, ez herritarren erakundeen bidez" (FOESSA txostena).

Prekarietatea enpleguan, etxebizitza lortzeko zailtasunak, premia soziosanitarioen igoera (adinekoak, bakardadea, osasun mentala), hego globalarekin lotutako fenomenoekin bat egiten dutenak (herrialdeak eta eremuak pobretzea mundu mailan), migrazio mugimenduak, larrialdi klimatikoa edo korporazio multinazionalen esku-sartzea.

Eszenatoki honetan, oinarrizko eskubideak zalantzan jartzen, 2030 Agenda erasotzen eta azken 75 urteetan, Bigarren Mundu Gerra amaitu zenetik, lortutako lorpenak desegiten saiatzen diren mugimendu sozial eta politikoak sortzen ari dira. Horretarako, diskurtso liberal, klasista eta xenofoboak elikatzen dituzte; Gaizki informatu eta gainezka egiten dute sare sozialak, eta ez dute lotsarik gezurrak edo manipulazioak erabiltzeko iritzirik publikoa erakartzeko. Testuinguru horretan, inoiz baino beharrezkoagoa da bazterketa sortzen duten prozesuei eta gizarte inklusiboagoak lortzeko bideei buruzko sentsibilizazio jarduerak garatzea, generoaren, aniztasunaren, interseksionalitatearen eta giza eskubideen errespetuaren ikuspegitik. Gida honi dagokionez, hausnarketa honetan jorratzeko beharrezkotzat jotzen ditugun gaien aukeraketa bat egin dugu: migrazioa, pobrezia, haurren eskubideak, parte-hartze soziala eta boluntariora.

Proposatzen ditugun jarduerak guztiak proposamen irekiak dira eta horiek sustatzen dituztenek alda ditzakete, bai formatuari bai mailen egokitasunari dagokionez.

MIGRAZIOA

Amonen ikerketa	Lehen eta bigarren hezkuntzako 2 ziklo
Barometroa	Bigarren Hezkuntzako 2. zikloa eta Batxilergoa
Aurreiritzien zuhaitza	Bigarren hezkuntzako ziklo 1
Batzen gaituena	Bigarren Hezkuntza, Batxilergoa eta erdi-mailako zikloak
Migrazio-esperientziak	Bigarren hezkuntzako 2. zikloa

POBREZIA

Bazterketaren puzzlea	Bigarren Hezkuntza, Batxilergoa eta erdi-mailako zikloak
Imajinatutako beharrak	Bigarren hezkuntzako 2. zikloa
Egunean 3 euroekin bizitzea	Batxilergoa eta erdi-mailako zikloak
Laguntzak	Batxilergoa eta erdi-mailako zikloak
Txutxu-mutxuen lasterketa	Bigarren Hezkuntza
Hitzek ezkututzen dutena	Batxilergoa, erdi-mailako zikloak eta pertsona helduak
Pertsona guztiek eskubide guztiak	Bigarren Hezkuntza

GIZARTE PARTAIDETZA

Etxe komuna eraikitzen	Batxilergoa eta erdi-mailako zikloak
Podcasta sarean	Lehen eta bigarren hezkuntzako 2 ziklo
GJHen KEBa	Bigarren Hezkuntza, batxilergoa, erdi-mailako zikloak eta pertsona helduak
Ikerketa taldea	Bigarren Hezkuntza, batxilergoa, erdi-mailako zikloak eta pertsona helduak

BOLUNTARIOTZA

Alda dezagun ipuina	Bigarren Hezkuntza
Zerbitzu solidarioa	Batxilergoa eta erdi-mailako zikloak
Esperientzien oaiak	Lehen eta bigarren hezkuntzako 2 ziklo

PROPOSAMEN DIDAKTIKOAK

a. Migrazioa

1. jarduera: Amonen ikerketa

MAILA: Lehen Hezkuntzako 2. zikloa eta DBH

ARLOA: gizarte zientziak, etika

GAIA: migrazioa eskubide gisa

HELBURUAK:

- Migrazioa beti gertatu den fenomeno naturala dela ulertzea.
- Migratzen duten pertsonekin eta haien kausekin enpatizatzea

HITZ ETA IDEIA GAKOAK: eskubideak, bititza duina

GARAPENA:

Aldez aurretik, egun batzuk lehenago, ikasleei eskatzen zaie beren etxeetan iker dezatela beren familien eta arbasoen historia: nor ziren, non jaio eta bizi ziren, zertan aritzen ziren. Zuhaitz genealogikoan zenbat eta gorago iritsi, hobe.

Zuhaitz genealogikoa zer den azaltzen da, eta hainbat eredu proposatzen dira (1. eranskina), berea aukera dezaten, eta informazioa (argazkiak, marrazkiak, objektuak) edo zuhaitza egiteko nahi duten edozein material ekartzeko eskatzen zaie.

Ikasgelan beren familiaren zuhaitz genealogikoa banaka marrazteko eskatzen zaie.

Ondoren, taldea 4 edo 5 pertsonako azpitaldetan banatzen da, kidetasun naturaleko taldeak izan daitezten saiatuz. Taldeko pertsona bakoitzak bere zuhaitz genealogikoa azaltzen die besteei. Ondoren, kartoi mehe bat ematen zaie, taldean parte-hartzaileen familiei buruz partekatu duten informazio guztia islatzen duen marrazki bat egin dezaten: nor diren, non jaio ziren, zergatik migratu zuten... (kontua ez da zuhaitz genealogiko bat egitea, marrazki libre bat edo collage bat da, partekatu dutenaren inguruan kontatu nahi dutena adierazten duena). Talde handian bateratze-lana egiten da, marrazkia azaltzeko eta familiei buruzko informazioa emateko. Dinamizatzailleak galderak egiten ditu familietan gertatu diren migrazio prozesuei buruz, egoeren aniztasuna ikusarazteko eta egungo egoerarekin paralelismo bat ezartzeko.

IRAUPENA: 60 minutu

MATERIALAK: Kartoi meheak, errotuladoreak, kola, guraizeak, aldizkariak

ERANSKINAK:

- 1. Eranskina - Zuhaitz genealogikoaren ereduak

2. jarduera: Barometroa

MAILA: DBHko 2. zikloa/Batxilergoa

ARLOA: Etika, Gizarte Zientziak

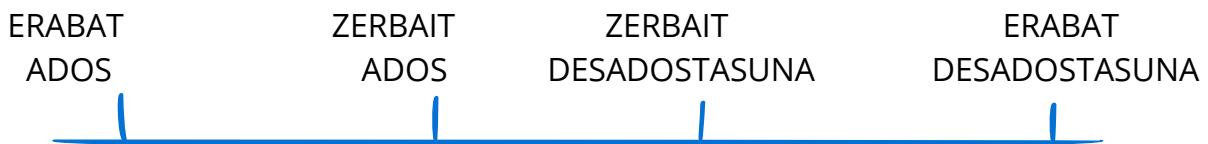
GAIA: migrazioaren inguruko aurreiritziak

HELBURUAK:

- Haurrek migrazioari buruz aurrez pentsatutako ikusmoldeak eta ideiak aztertzea
- Norberaren ideien hausnarketa, azalpena eta defentsa sustatzea.
- Migratzaileei buruz izan daitezkeen aurreiritziak alderatzea eta desegitea.

GAKO-HITZAK: aurreiritzia, estereotipoa

GARAPENA: iritzi-barometro bat egingo da, eta, horretarako, marrazkiaren moduko lerro bat marraztuko da lurrean.

Dinamizatzaileak esaldi bat esaten du eta taldeko pertsoneri esaldiaren alde edo aurka egiten joateko eskatzen die. Ez du azalpen askorik eman behar, ezta ñabardurarik ere, eta esaldiak pixka bat eztabaidagarria izan behar du, eztabaidari bide eman diezaion. Idatzi esaldia arbelean eta eskatu parte hartzaileei lerroan jartzeko (barometroa), esaldiarekin gutxi gorabehera ados dauden arabera. Behin kokatuta, pertsona bakoitzak azaldu behar du zergatik jarri den hor, argudiatuz. Pertsona guztien argudioak entzun behar dira eten gabe; galderak egin daitezke eta argibideak eskatu, baina ez eztabaidatu. Azalpenak eman ahala, pertsonak iritzi aldutzen badira, barometroaren beste puntu batera mugi daitezke, iritzia zergatik aldatu duten azalduz. Dinamizatzailea ekarpenak biltzen eta indartzen ari da. Esaldi posible batzuk.

- “Migratzaileak laguntzetatik bizi dira”
- “Migratzaileek ez dute lanik egin nahi”.
- “Migratzaileek lana kentzen diete bertakoei”
- “Migratzaile gehiago etortzea debekatu behar da”
- ... etab.

Garrantzitsua da esaldia ondo aukeratzea, eta edukiari buruzko zalantzak sortzen badira, saioan zehar edo aurrerago argitu ahal izatea. Gainera, litekeena da argibideak, ñabardurak eta abar eskatzea eta “segun...” motako iruzkinak ateratzea. Interesgarria da horiek jasotzea, gai bati buruzko iritzia eman aurretik informazio zehatza eta egiazkoa izateko beharra agerian uzteko.

IRAUPENA: 50 minutU

MATERIALAK: Arbela edo pantaila eta klarionak

ESTEKA INTERESGARRIAK:

Ikuspegi: <https://www.ikuspegi.eus/>

Zurrunmurraren aurkako sarea: <https://zas.eus/zas/>

3. jarduera: Aurreiritzien zuhaitza (*)

MAILA: DBHko lehen zikloa

ARLOA: gizarte zientziak, etika

GAIA: estereotipoak eta aurreiritziak

HELBURUAK:

- Estereotipoen funtzioa eta horiek mantentzeko arrazoiak ulertzea.
- Diskriminazio mota guztiak desagerrarazteko beharraz jabetzea eta horren arabera jardutea.
- Arrazakeriaren eta xenofobiaren aurkako borrokan gure jarduerak duten garrantziaz jabetzea.

GAKO-HITZAK: aniztasuna, bizikidetza, beldurra

GARAPENA: Taldeari azaltzen zaio aurreiritzi bat beste pertsonen jarreretatik egiten dugun balio-judiziotik sortzen dela. Mundua ulertzeko beharrak gehiegi orokortzeko joera eragiten du, eta horrek sinplifikatzera garamatza. Errealitatea estereotipoaren bidez sinplifikatzen da, eta ez da kolektiboekiko eta indibidualtasunarekiko leiala.

Aurreiritzien kezagarriena da, azkenean, talde jakin bateko kide izate hutsagatik, pertsona eta talde batzuekiko diskriminazio-jokabideak justifikatzen dituztela, eta profezia autoerrealizagarri deritzona eragin dezaketela, hau da, eragin dezaketela. Garrantzitsua da begirada kritiko bat garatzea, errealitate sozialen kausak denontzat, guztiontzat, aztertzeraz gonbidatuko gaituena.

Ondoren, 4 edo 5 pertsonako taldeak osatzen dira, talde bakoitzari materiala banatzen zaio eta jarraibideak ematen dira:

- Marraztu pertsona baten tamainako zuhaitz bat, sustraiak, enborra eta adarrak dituen.
- Sustraietan, idatzi desberdintzat jotzen ditugun pertsonakiko oro har agertzen diren beldurrak eta aurreiritziak.
- Enborrean, idatzi pertsonen eta kolektiboaren diskriminazioa eragiten duten jokabide motak.
- Zuhaitzaren adaburuan, idatzi zuen nahiak eta iradokizunak pertsona guztiak errespetutik, justiziatik eta elkartasunetik tratatuko dituen gizarte baten eraikuntzan parte hartzeko.
- Eskegi zuen marrazkiak aretoko hormetan, paseatu eta komentatu.

Amaitzeko, talde bakoitzak bere marrazkia aurkeztu eta azalduko du. Dinamizatzailleak hausnarketa eta eztabaida sortzeko galderak egiten ditu:

- ✓ Zergatik garatzen dituzte talde nagusiek gutxiengoaren aurkako babes-jokabideak?
- ✓ Behar adina denbora ematen dut eta nire sinesmena kontrastatzen duten iturri nahikoak kontsultatzen ditut?
- ✓ Nola erreakzionatzen dugu aldeari aurre egiten diogunean?
- ✓ Zer egiten dugu baztertuak sentitzen garenean?
- ✓ Nola erraztu dezakegu topaketa eta bizikidetzatza?

(*) <https://jugamos.jimdofree.com> webgunetik hartutako jarduera. Olalla Mota Paloma egileak oso modu eskuzabalean eskaintzen ditu berak jasotako edo sortutako baliabide didaktiko asko.

IRAUPENA: 60 minutu

MATERIALAK: Paper jarraitua, guraizeak, errotuladoreak, kola, txartelak.

4. jarduera: Batzen gaituena

MAILA: DBH, batxilergoa eta erdi-mailako zikloak

ARLOA: gizarte zientziak, etika

GAIA: aniztasuna

HELBURUAK:

- Pertsonak zerk berdintzen gaituen ikertzea.
- Aniztasunak aberasten gaituela ulertzea.

GAKO-HITZAK: errespetua, aniztasuna

GARAPENA: Pertsona guztiei eskatzen diegu, banaka, beren bizitzan erreferente izan den pertsona batengan pentsatzeko, eta pertsona horrengan miresten dituen hiru ezaugarri idatzeko. Jarraian, talde handia 4 pertsonako talde txikietan banatzea eskatzen dugu, eta talde horietan pentsatu duten pertsonaren informazioa partekatzea. Taldeko pertsona batek kontuan hartu beharko ditu nabarmentzen diren ezaugarriak, eta 2. eranskineko fitxan idatziko ditu.

Talde handian, talde bakoitzeko bozeramaileei informazioa partekatzeko eskatzen diegu, eta dena arbelean jasoko dugu, zutabe batzuk erantsi zaizkion antzeko taula batean (3. eranskineko ereduaren arabera). Taldeek beren zeregina azaldu ahala, dinamizatzailleak galdera gehiago egiten ditu taula osatu arte. Jardueraren harira, galderak egiten dira, hausnarketa eragiteko, eta ideia hauek nabarmentzen dira:

- Pertsonak zein desberdinak garen, ez daude bi pertsona berdin.
- Itxuratik edo estereotipoetatik haratago, benetan garrantzitsuena finkatu ditugun ezaugarriak/talentuak dira.
- Pertsona guztiak berdinak bagina, gizateria gelditu egingo litzateke; desberdintasunek hazten eta aurrera egiten laguntzen digute.
- Hausnarketa amaitzeko, taldekideei gonbidapena egiten zaie, beren taldearekiko oso desberdinak izanik, gizateriari ekarpen garrantzitsuak egin dizkioten pertsonen adibideak jar ditzaten.

Amaitzeko, proposatzen diren bideoetako batzuk ikus daitezke:

- Lehenengoa nahiko bideo emozionala da. Ingelesez dago, gaztelaniazko azpтитuluekin (3 minutu eta 2 segundo).
- Bigarrena animaziozko bideo narratiboagoa da (8 minutu eta 33 segundo).

IRAUPENA: 50 minutu

MATERIALAK:

- Post-itak, folioak, boligrafoak
- Bideoa: Batzen gaituena. Esperimentua Danimarkan
- Bideoa: Aniztasuna da gizaki egiten gaituen ezaugarria

ERANSKINAK:

- 2. eranskina – Pertsona miresgarriak I
- 3. eranskina – Pertsona miresgarriak II (bateratze-eredua)

5. jarduera: Migrazio-esperientziak

MAILA: DBHko 2. zikloa

ARLOA: gizarte zientziak, etika

GAIA: migrazio-prozesuak migratzaileen ikuspegitik

HELBURUAK:

- Migrazioari buruzko egiazko informazioa ematea
- Migrazio-prozesuak bizi dituzten pertsonekin enpatizatzea

GAKO-HITZAK: migrazioa, eskubideak, bizikidetzeta, globalizazioa.

GARAPENA: "Migrazio esperientziak" bideoa ikustea, prozesu hori bizi izan duten pertsonen testigantzak jasotzen dituen". Bideoarekin batera, iruzkinak, azalpenak eta ikasleekiko elkarrizketa daude.

Ekoizpen propioko bideo bat da, behar bezala laguntzea eskatzen duena, eta, horregatik, erabiltzeko, beharrezkoa da Elkarbanatuzeko Gizarte Intzidentziako taldearekin harremanetan jartzea.

IRAUPENA: 55 minutu

MATERIALAK:

- "Migrazio-esperientziak" bideoa

ERANSKINAK:

- 4. eranskina – Migrazioari buruzko PTTa (material lagungarri gisa).

b. Pobrezia

1. jarduera: bazterketaren puzzlea

MAILA: DBH, batxilergoa eta erdi-mailako zikloak

ARLOA: gizarte zientziak, etika, hizkuntza

GAIA: pobrezia eta bazterketaren kausak eta loturak

HELBURUAK:

- Pobreziaren kausei eta izaera multidimentsionalari buruz hausnartzea.
- Sistema global baten parte izatearen ondorioak ulertzea.

GAKO-HITZAK: desberdintasuna, pobrezia, garapen iraunkorra, justizia, giza eskubideak

GARAPENA: Jarduera aretoko lurrean egiten da. Taldea 4 parte-hartzaileko taldetan banatzen da, eta talde bakoitzari tamaina handiko kartoi mehezko fitxa triangeluar kopuru bera banatzen zaio. Fitxa bakoitzean pobrezia eta bazterketarekin lotutako hitz bat dago idatzita. Kontua da, txandaka, talde bakoitzak fitxa bat jartzea puzzle gisa. BAZTERKETA hitza duen taldea hasten da alde batean. Jarraian, talde berak beste fitxa bat jartzen du beste hitz batekin. Hori egitean, hitz hori BAZTERKETArekin zergatik lotzen duen azaldu behar du. Talde handia ados dagoenean, hurrengo taldeari pasatuko dio txanda, eta hark bere fitxen artean bat aukeratu behar du, erdian jarri eta bere arrazoiak azaldu. Talde guztiak bata besteari atzetik pasatzen dira fitxak agortu arte. Fitxa batzuk zuri utz daitezke, talde bakoitzak nahi dituen hitzak idatz ditzan. Jokoak aurrera egin ahala, dinamizatzailerak pobrezia eta bazterketaren kausen eta dimentsioen inguruan garrantzitsutzat jotzen dituen alderdiak nabarmentzen ditu. Jarduera honetan ez da ez irabazten ez galtzen. Erabakiak argudiatzea da kontua, baina ez urrats bakoitzean tratatzea. Jokoaren amaieran, denak irabazle. Piezen erabileraren helburua domino efektua izatea da, azken forma espezifikorik bilatu gabe. Ez da marrazki zehatzik egin behar.

BAZTERTZEA

LANA

Hitz posibleen zerrenda (parte-hartzaileen adinera egokitu):

POBREZIA	ELIKADURA	POLITIKA	ZABORRA	ETIKA
MULTINAZIONALAK	KOMUNIKABIDEAK	ESKLABOTZA	KARTZELA	KONTSUMO ARDURATSUA
MIGRAZIOA	BAZTERKETA	GERRA	GJH	LANKIDETZA
KLIMA ALDAKETA	DESGAITASUNA	AUKERA BERDINTASUNA	BERDINTASUNA	LANA
TEKNOLOGIA	FAMILIA	GARAPEN JASANGARRIA	URAKANA	KANPO ZORRA
XENOFOBIA	ESKUBIDEAK	PARTAIDETZA SOZIALA	HEZKUNTZA	ETAB.

IRAUPENA: 50 minutU

MATERIALAK: Kartoi mehezko fitxak

2. jarduera: Imajinatutako beharrak

MAILA: DBHko 2. zikloa

ARLOA: gizarte zientziak, etika, matematika...

GAIA: desberdintasuna eta pobrezia,

HELBURUAK:

- Gure beharren izaeraz jabetzea.
- Bizimodu jasangarriagoekin bat datozen aukerak baloratzea.

GAKO-HITZAK: desberdintasuna, pobrezia, aberastasunaren banaketa

GARAPENA: taldea 5 edo 6 pertsonako 5 azpitaldetan banatzen da. Azpitalde bakoitzari oportetara joateko objektuen zerrenda bat egiteko esaten zaio. Zerrenda panel batean edo arbelean jarri eta ozen irakurtzen dute. Dinamizatzaileak iruzkinak jaso eta sintesia egiten du.

Jarraian, azpitaldeak berriro biltzen dira, eta eskatzen zaie, bereizita, hilabetez bizitzeko behar dutenaren zerrenda bat egiteko, baina talde bakoitzari egoera desberdin bat planteatzen zaio.

Talde bakoitzari kolore bateko post-its sorta bat ematen zaio, definitzen dituzten beharrak idatz ditzan (bat post-it bakoitzeko). Gutxienez 10 behar idazteko eskatzen zaie. 10 minuturen buruan, talde handian, azpitalde bakoitzak arbelean jarriko ditu txartelak, idatzi dutena zergatik iruditzen zaien beharrezkoa azalduz. Dinamizatzailleak antzekotasunaren arabera taldekatzen ditu post-itak.

Talde handian erantzunak aztertzen dira: talde bakoitzak zer aukeratu duen eta zergatik, antzekotasunak eta desberdintasunak, behar bakoitzaren garrantzi maila, benetakoak edo induzituak diren, testuinguruaren garrantzia... Hasierako zerrendak eta azken beharrak alderatzen dira.

Taldeak definitzeko ideiak:

- Neska eta/edo mutil talde bat oporretan dago Costa Bravan.
- Adineko pertsona talde bat Bilboko egoitza batean bizitzen.
- Hiru seme-alaba dituen familia bat, pandemia baten ondorioz bi gurasoek lana galdu ondoren.
- Pertsona talde bat Gazako errefuxiatuen kanpamentu batean.
- Amazoniako oihaneko tribu bateko familia bat.
- Alaskan arrantzatik bizi den familia bat.
- Itsas zabaleko petrolio-estazio bateko langile talde bat.
- Barakaldoko harrera-zentro batean bizi diren Somaliako haur talde bat.
- Beste batzuk.

IRAUPENA: 50 minutu

MATERIALAK:

- Hainbat koloretako post-it-sortak, boligrafoak, folioak

3. jarduera: egunean 3 €-rekin bizitzea

MAILA: Batxilergoa eta erdi-mailako zikloak

ARLOA: gizarte zientziak, etika, matematika...

GAIA: desberdintasuna eta pobrezia, aukera berdintasuna, desabantaila soziala, eskubideak, elkartasuna

HELBURUAK:

- Prekarietate ekonomikoak gure inguruan dakarrenaz jabetzea.
- Pobrezia- eta bazterkeria-egoeretan, erantzukizun kolektiboaren eta indibidualaren inguruan hausnartzeko elementuak ematea.

GAKO-HITZAK: desabantaila soziala, aukera-berdintasuna, desberdintasuna, pobrezia, aberastasunaren banaketa

GARAPENA: Jarduera hau aurrekoaren osagarria da. Egokiena ondoren egitea litzateke, beharren gaia landu ondoren. Taldea 4 edo 5 pertsonako azpitaldetan banatzen da, eta azpitalde bakoitza familia bat dela esaten zaie. Lehenik eta behin, azpitalde bakoitzak 5 minutu ditu zer familia mota den adosteko: ahaidetasun-harremanak, non bizi diren, nolakoa den haien egunerokoa... Txanda bat egingo dugu ozen hitz egin dezaten, eta, jarraian, familia gisa pertsona eta egun bakoitzeko 3 euroko aurrekontua dutela esan zaie. Datu horrekin egin behar duzue hilabete bizitzeko aurrekontua.

Bateratze lana egiten da eta aurrekontuak azaltzen doaz.

Dinamizatzaileak iruzkinak jasotzen ditu, hautatutako familia mota eta horrek dakartzan inplikazioak azpimarratuz (aurreko jarduerarekin lotzea). Honako alderdi hauek biltzen saiatzen dira:

- Aurrekontu horren bideragarritasuna. Xehetasun gehiegitan sartu gabe, benetan uste badute diru horrekin hilabete bat bizi litezkeela.
- Nondik murriztu behar izan dituzten gastuak, zertara uko egin behar izan dioten.
- Taldeak ados jartzeko dituen zailtasunak.

Galdetu da ea zer egin litekeen pertsonak egunean 3 €-rekin biziraun behar ez izateko. Erantzunak jaso dira eta Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta (DSBE edo antzeko mekanismoak) aipatu da egoera horren alternatiba gisa.

Aberastasunaren banaketaren gaia eztabaidagarria izan daiteke. Litekeena da iruzkinak sortzea, hala nola pertsona batzuek ez dutela lanik egin nahi, lausoak direla, sistemaz abusatzen dutela edo delituak egiten dituztela. Gai horiek jaso eta bideratu egin behar dira, eta hainbat gai sartu, hala nola **DESABANTAILA SOZIALA, AUKERA BERDINTASUNA, GIZARTE EREDUA** (elkartasuna/lehiakortasuna, liberalismoa/ongizate estatua, abiadura, adikzioak, etab.), **ESKUBIDEAK/PRIBILEGIOAK, AURREIRITZIAK**, bizi diren munduko lekua...

Azkenean, galdetu zaie zergatik uste duten jarri dela eguneko 3 €-ko muga. Erantzun ondoren, 2023an munduan 700 milioi pertsona inguru egunean 2 €baino gutxiagorekin bizi zirela azaldu da.

IRAUPENA: 50 minutu

MATERIALAK: papera, boligrafoak, kalkulagailuak

ESTEKA INTERESGARRIAK:

- Eusko Jaurlaritza (DSBE): https://www.euskadi.eus/ayuda_subvencion/2016/renta-de-garantia-de-ingresos-rgi/web01-tramite/es/

4. jarduera: Etxebizitza izateko eskubidea

MAILA: DBH/Batxilergoa eta erdi-mailako zikloak

ARLOA: gizarte zientziak, etika

GAIA: etxebizitza

HELBURUA:

- Kalean bizi diren pertsonen egoera humanizatzea
- Etxebizitza bat sabaia baino askoz gehiago dela ulertzea.

GAKO-HITZAK: desberdintasuna, bazterketa, bakardadea

GARAPENA: Hasteko, galdetu taldeari ea etxerik gabeko pertsonaren bat ezagutzen duten. Galdetzen zaio ea zer dakiten berari buruz, nola uste duten bizi direla eta zergatik dauden kalean. Taldearen adina gaztea bada, etxerik gabeko pertsona baten marrazkia egiteko eska dakieke, parte hartzea errazteko.

“Etxebizitzarako eskubidea” bideoa ikusten da, eta talde txikietan eztabaidatzeko eta hiru galderari erantzuteko eskatzen zaie:

- Lekukotasunen atentzioa ematen diena
- Etxerik gabeko pertsonak direla uste duten eta zergatik
- Zer esan nahi du etxebizitza bat izateak?

Bateratze-lanean, honako hauek azpimarratzen dira: etxegabetasuna izenburuaren barruan sartzen diren egoerak; pertsonak egoera horretara eramaten dituzten inguruabarrak; etxea duintasun eta errealizazio pertsonalerako espazio gisa; eta etxebizitza bat izateak zer esan nahi duen (munduko leku bat). Eta kontzeptu batzuk sartzen dira, hala nola “eskubideak”, “ahultasuna”, dauden baliabideak... power pointeko aurkezpen batean oinarrituta.

IRAUPENA: 50 minutu

MATERIALAK:

- “Etxebizitzarako eskubidea” bideoa. Beste jarduera batzuen kasuan bezala, ekoizpen propioko bideo bat da, laguntza egokia eskatzen duena, eta, horregatik, erabiltzeko, beharrezkoa da Elkarbanatuzeko Gizarte Intzidentziako taldearekin harremanetan jartzea.
- Aukeran, papera, arkatzak, errotuladoreak...

ERANSKINAK:

- 5. ERANSKINA – Etxegabetasunari buruzko PTT

5. jarduera: laguntzak

MAILA: Batxilergoa eta erdi-mailako zikloak

ARLOA: gizarte zientziak, etika

GAIA: gizarte-zerbitzuak eta laguntza instituzionalak

HELBURUAK:

- Gizarte-zerbitzuak eta laguntza instituzionalak eskuratzeari buruzko aurreiritziak desaktibatzea, bereziki Diru-sarrerak Bermatzeko Errentari (DSBE) buruzkoak.
- Hausnartzea herritar guztiei zuzendutako zerbitzu eta prestazio asko diruz lagunduta daudela eta, hala ere, ez direla zalantzan jartzen.

GAKO-HITZAK: desberdintasuna, pobrezia, aukera-berdintasuna, ongizate-estatua, ekitatea, laguntza, gizarte-kohesioa, ondasun komuna

GARAPENA: Ikasleak talde txikitan banatzen dira, ezagutzen dituzten laguntzei buruz hitz egin dezaten. Bateratze-lanetan, arbelean idazten dira laguntza horiek, eta, ahal den neurrian, ordenatzen eta deskribatzen saiatzen dira. Litekeena da ideia oso desberdinak ateratzea. Une honetan, nabarmendu behar da Estatuak prestazio eta behar ugari eskaintzen dituela, ez bakarrik egoera ahulean dauden pertsonen zuzenduak (Erasmus beka, IMSERSOren bidaiak, banka eta industriarako laguntzak...).

“Laguntzak” bideoa ikusten da, eta talde berberetan eztabaidatzeko eta bi galdera erantzuteko eskatzen zaie, talde txikietan:

- Pertsonak laguntzak ondo erabili dituztela iruditzen bazaie
- Zein diren onurak gizarte osoarentzat

Bateratze-lanean honako hauek azpimarratzen dira: gizarte osoarentzako onurak; kohesioa eta guztien ongia; estatua aukera-berdintasunaren bermatzaile gisa; DSBE eta beste gizarte-laguntza batzuk jasotzen dituzten pertsonen inguruan dauden aurreiritziak.

Taldearen eta denboren arabera, saioa osatzeko aurkezpen txiki bat egin daiteke, DSBEaren ezaugarriak azalduz.

IRAUPENA: 50/70 minutu

MATERIALAK:

- “Laguntzak” bideoa. Beste jarduera batzuen kasuan bezala, ekoizpen propioko bideo bat da, laguntza egokia eskatzen duena, eta, horregatik, erabiltzeko, beharrezkoa da Elkarbanatuzeko Gizarte Intzidentziako taldearekin harremanetan jartzea.
- Aukeran, papera, arkatzak, errotuladoreak...

ERANSKINAK:

- 6. ERANSKINA - DBEri buruzko LPPa

6. jarduera: litxarrerien lasterketa

MAILA: DBH

ARLOA: gizarte zientziak, etika

GAIA: Lehiakortasunaren paradigmen aurrean, elkartasunaren paradigma.

HELBURUAK:

- Pertsonen aurre egiteko manipulazio-estrategien berri ematea, botere-egitura batzuen mesedetan.
- Denak irabazten baditugu denok irabazten dugula ulertzea.

GAKO-HITZAK: lankidetzak, elkartasuna, aberastasunaren/manipulazioaren banaketa, lehiakortasuna

GARAPENA: 6 pertsona-bikote aukeratzen dira, eta esaten zaie taldekako joko batean parte hartuko dutela, eta markatutako denboran proba amaitzen duten bikoteek sari gisa txutxe-poltsa bat jasoko dutela (edo galleta batzuk, kromo batzuk, banatzeko erraza den zerbait). Amaitzen ez diren ekipoen txutxu-mutxuak publikoaren artean banatuko dira. Bikoteei aretotik alde egiteko eskatzen zaie, talde handiari azalpena entzun ez diezaioten. Talde handiari behatzaile papera egingo dutela esaten zaio. Pertsona batzuek (3 edo 4) ikusten duten guztia idatziko dute. Beste pertsona batzuk ere izendatzen dira (beste 3 edo 4), bikoteei beren helburua ez lortzeko pista faltsuak ematea helburu dutenak.

Bikoteak aretora itzuli eta jolasa hasten da. Aretoaren mutur batean dagoen kutxa handi batetik bola batzuk hartu eta bikote bakoitzak beste muturrean duen beste kutxa batera eraman behar dituzte. Eta begiak estalita eta oinak lotuta dituztela egin behar dute, bikotea osatzen duten bi pertsonen artean. Bolak banan-banan eraman behar dituzte, bidaia bakoitzean. 5 minutu dituzte horretarako. Asmoa da denbora gutxi egotea, talde bakar batek ere ez dezan ariketa amaitu.

5 minutu igaro ondoren, bateratze-lana egingo da. Behatzaileek ikusitakoari buruzko iruzkinak egiten dituzte: bikoteek nola jokatu duten, elkarrekin lankidetzan aritu diren, lehiakorrak izan diren, saiatu diren ala ez, baten batek abantailak zituen, tranpak egin dituzten...

Talde osoari galdetu zaio zer strategiari jarraitu dioten jolasa osatzeko eta beste estrategia batzuk erabil zitzaketela uste duten (adibidez, bikoteen artean kate bat eginez laguntzea...); denbora nahikoa izan den edo ez; denbora faltak nori egin dion mesede. Jokoan zehar eman diren pista faltsuei buruz ere galdetu da, zer funtzio izan duten eta azken emaitzan zer eragin izan duten.

Dinamizatzailleak esan du txutxu-mutxuak publikoaren artean banatuko direla, bikote batek ere ez duelako erronka lortu. Eta bere buruari galdetzen dio bidezkoa den ala ez, eta nola sentitzen diren txutxumutxurik gabe geratzen diren bikoteak. Puntu honetara iritsita, gizartean batzuetan sortzen diren egoerekin paralelismo bat egiten saiatzen gara, non hirugarrenen onurarako lehiara garamatzen. Azkenik, talde handia gonbidatzen da litxarreriak pertsona guztiakin partekatzerara.

IRAUPENA: 45 minutu

MATERIALAK:

- 7 kaxa (1 handi eta 6 txiki), 60 bola
- Papera eta bolatxoak
- Eskuak lotzeko eta begiak estaltzeko bendak
- Txutxu-mutxuak

7. jarduera: Hitzek ezkututzen dutena

MAILA: batxilergoa eta erdi-mailako zikloak, helduak.

ARLOA: gizarte zientziak, etika, hizkuntza.

GAIA: hizkuntza inklusiboa.

HELBURUAK:

- Erabiltzen dugun hizkuntzari eta horrek dituen inplikazioei buruz hausnartzea.
- Adierazpen eta hitz egiteko modu iraingarriak desnaturalizatzea eta identifikatzea.
- Hizkuntzaren erabilera kontzientea sustatzea.

GAKO-HITZAK: errespetua, aniztasuna

GARAPENA: 5 edo 6 pertsonako taldeak sortu genituen eta kartoi meheak banatu genituen hitzekin eta/edo esaldiekin, eta talde bakoitzak fitxa bat osatzeko eskatu genuen (7. eranskina). Parte-hartzaileen adinaren arabera, hitz batzuk edo besteak aukeratuko dira (8. eranskina). Berez sortzen diren beste hitz batzuk gehitu daitezke.

Fitxak matrize bat erakusten du, eta haren ardatzetan taldeak hitz bakoitza kokatu behar du. Abzisa-ardatzak neurtu egiten du ukitutako pertsonen hitz edo esaldi horri buruz duten iritzia. Ordenatuen ardatzean, berriz, guk (kasu honetan taldeak) dugun iritzia azalduko dugu. Iritzia honela zehazten dugu: errespetuzko edo errespeturik gabeko hitza edo esaldia den. Talde bakoitzak hitz egin eta adostasun batera iritsi behar du, iritzia justifikatuz.

Ondoren, bateratze-lana egingo da eta informazioa arbelean jarriko da. Iritzi desberdinak badaude, eztabaidara gonbidatzen da.

Matrizea osatu ondoren, erabiltzen ditugun hitzez jabetzearen garrantziaz hitz egiten da. Matrizearen bi ardatzei erreparatuta, hizkuntza errespetuz erabiltzeko eta ditugun aukerak aztertzeko pistak ematen dira. Ideia hau dugu abiapuntu: arlo honetan denok eboluzionatu dugu eta oraindik asko dugu ikasteko.

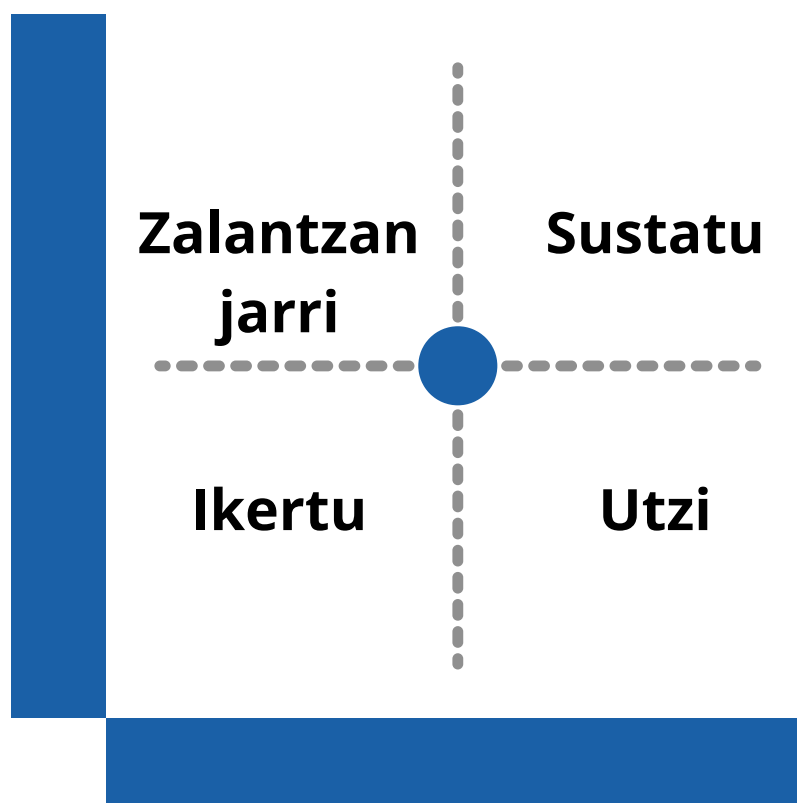
Matrizeak 4 koadrante erakusten dizkigu:

1.a: **ZALANTZAN JARRI** beharreko eremua da. Guri errespetuzkoa iruditzen bazaigu ere, uste dugu kaltetuei EZ. Horregatik bakarrik komeni da eremu hori saihestea eta gure planteamenduak zalantzan jartzea.

2. Errespetuzko adierazpena iruditzen zaigu, eta uste dugu kaltetuei ere eragiten diela. Lurralde segurua da, **SUSTATU BEHARREKOA**, eta, a priori, ez dago gatazkarik.

3.a: **IKERTZEKO** gunea da. Guri EZ zaigu errespetuzkoa iruditzen, baina uste dugu kaltetuek ondo onartzen dutela. Eremu horretan ikertzea lagungarria izan daiteke kaltetuengana hurbiltzeko eta haiek ulertzeko.

4.a: hau da **UTZI** beharreko eremua. Ez guri, ez kaltetutako pertsoneri, ez zaigu errespetuzko eremua iruditzen. Ez da ezer onik ateratzen hemendik.

Garrantzitsua da argitzea eragindako pertsonen iritzia imajinatzen ari garela, eta, beraz, dena zalantzarik edo, gutxienez, ñabarduragarria izango litzatekeela. Hala ere, egin nahi dugun ariketaren ondorioetarako, balio digu. Hori esanda, ariketari buruz egin dezakegun lehen ondorioa da, zalantzarik izanez gero, eragindako pertsonen galdetzea eta haien hautuak errespetatzea.

Hitzak neutroak ez direlako ideia azpimarratzea. Hitzek esanahi-karga dute eta hizkuntzak pentsamendua eta errealitatea sortzen ditu. Erabiltzen dugun hizkuntzaz jabetuta, errealitatea eraldatzen laguntzen dugu.

Era berean, kontuan izan behar da hitzen esanahia testuinguruaren arabera dela, baina hori ez da aitzakia gisa erabili behar hitzak gaizki erabiltzeko. Testuinguruak ere eboluzionatzen ari dira. Garrantzitsua da pertsonak errudun sentitzea saihestea. Kontua ez da ondo edo gaizki egitea, esaten dugunaz jabetzea baizik, eta gure esku dago hitzen erabilera inklusiboagoa egitea.

Ariketa honen beste arrisku bat da eragin gaiztoa izatea eta, hain zuzen ere, saihestu nahi duguna indartuta ateratzea. Garrantzitsua da kontuz gidatzea, jokabide baztertzailak indartzen dituzten "ideia txarrak ematea" saihestuz. Dinamizatzaileak bere taldearen egoera zehatzera egokitu behar du jarduera.

Badira hitzen erabilerari buruzko eztabaidan agertzen diren ideia errepikakor batzuk. Hona hemen argudio posible bat aurreratzeko pistak:

- Ez dago asmo txarrik. Hitz horiek tonu barregarrian erabiltzen dira.
- Ez da hain gai garrantzitsua.
- Ez da hainbesterako. Batzuetan gai honekin oso sutsu jartzen gara eta azkenean ezin da ezertaz hitz egin.
- Honetan, gauza guztietan bezala, modak daude. Aldaketak bata bestearen atzetik datoz, eta azkenean ez dakigu zer hitz erabili.
- Kaltetutako pertsona berberak batzuetan mespretxuzko hitzak erabiltzen dituzte beren burua aipatzeko.
- Hitzei eta politikoki zuzenari hain adi bagaude, erraztasuna galtzen dugu komunikazioan.

IRAUPENA: 50 minutu

MATERIALAK:

- Post-itak, folioak, boligrafoak

ERANSKINAK:

- 7. eranskina: Hizkuntza inklusiboaren matrizea
- 8. eranskina: hizkuntza inklusiboaren txartelak

8. jarduera: Pertsona guztiak, eskubide guztiak (*)

MAILA: DBH

ARLOA: gizarte zientziak, etika

GAIA: interseksionalitatea

HELBURUAK:

- Interseksionalitatearen kontzeptura hurbiltzea.

GAKO-HITZAK: interseksionalitatea, diskriminazioa, aniztasuna, eskubideak, ekitatea

GARAPENA: Parte-hartzaile bakoitzak rol bat duen txartel bat jasoko du (11. eranskina). Taldeko gainerako kideekin egokitu zitzaien rola ez partekatzeko, isilik egoteko eta dinamizatzaileak ariketaren amaieran galderak adierazi arte itxaroteko eskatuko zaie.

Ondoren, galdera batzuk egingo direla adierazten da; erantzuna "Bai" bada, aurrerapausoa emango dute, erantzuna "Ez" bada, pauso bat emango dute atzera, eta lekurik ez badute, aretotik irten daitezke. Erantzunak Bai edo Ez baino ezin dira izan. (12. eranskina)

Talde handian, dinamizatzaileak gida-galderak egingo ditu (13. eranskina), eztabaidari ekiteko. Azkenean, eskatu parte-hartzaile bakoitzari zer rol duen eta non dagoen adierazteko.

IRAUPENA: 50 minutu

MATERIALAK: papera eta bolia

ERANSKINAK:

- 11. eranskina – Rolak dituzten txartelak
- 12. Eranskina - Taldearentzako galderak
- 13. Eranskina - Gida-galderak

() Jarduera hau MISEAL Institutuaren "Ikuspegi interseksionaletik gizarteratzeari eta ekitateari buruzko sentsibilizazio prozesuetan laguntzeko gida" -tik hartu da.*

C. Gizarte Partaidetza

1. jarduera: Etxe komuna eraikitzen

MAILA: Batxilergoa/erdi-mailako zikloak

ARLOA: gizarte zientziak, etika

GAIA: manipulazioa parte-hartze sozialeko prozesuetan

HELBURUAK:

- Pertsonak botere-taldeen mesedetan aurrez aurre jartzen saiatzen diren estrategia batzuetan ezkututzen den manipulazioa erakustea.
- Lankidetzaren eredua sendotzea, helburuak lortzeko lehiakortasuna sustatzen duten diskurtsoen aurrean.

GAKO-HITZAK: eskubideak, aberastasuna, lankidetzeta, lehia/elkartasuna

GARAPENA: saioaren aurreko egunetan, iritzi-galdetegi txiki bat (12. eranskina) ematen zaio taldeari, eta banaka bete behar da. Galdetegian kezkatzen dituzten gaiei buruz galdetzen da, gaizki daudela edo bidegabeak direla uste duten gaiei buruz. Informazio hori beretzat gordetzen da. Erantzuten dutenean, ez dute jakin behar inkestaren emaitzak jarduera garatzeko erabiliko direnik.

6 boluntario eskatzen dira, eta 3 pertsonako bi talde osatuko dituzte, udalerria gobernatzeko hauteskunde-kanpaina bateko bi "alderdi politiko" izango direnak. Hauteskunde programa bat prestatzeko eskatzen zaizue, botoa erakartzeko argudio eta proposamenekin. Talde bati aldez aurretik emandako iritzi-inkestaren emaitzak ematen zaizkio, beste taldeak jakin gabe. [1] Bi taldeei udalerrinari buruzko informazioa jasotzen duen dokumentu bat ere ematen zaie, egiaztatu gabeko zenbait albiste biltzen dituen, beren argudioetan erabil ditzaten (13. eranskina).

Saioaren egunean "Etxe komuna eraikitzea" jarduera proposatzen da. Hauteskunde-kanpaina bat simulatzea da kontua. Bi taldeek aretoaren erdian eztabaida bat simulatu behar dute. Dinamizatzaileak eztabaida moderatu eta zuzentzen du, iritzi-inkestan atera ziren puntuetara bideratuz; gainerako taldekideak behatzaile gisa geratzen dira. Tarte bat uzten da behatzaileek galderak egin ditzaten.

Eman buelta bat eta gehitu azalpena

Eztabaida amaituta, behatzaileei eskatzen zaie komentatzeko nola ikusi duten garapen osoa, zein “alderdi” egon den egokien, nor uste duten irabazlea izango zela, nola argudiatu duten. Ikusleen kezkekin zein alderdik konektatu duen gehien galdetzen zaie. Une horretan, “alderdietako” batek informazio pribilegiatua zuela eta informazio batzuk gezurrezkoak zirela jakinarazten da, eta nola manipulatzeko gaituzten eta kontrastatu gabeko informazio batzuk nola ontzat ematen ditugun hausnartzen da.

IRAUPENA: 50 minutu eta lana aurreko egunetan (inkesta eta bi taldeen bilera)

MATERIALAK:

- Papera, boligrafoak...

ERANSKINAK:

- 12. ERANSKINA – Iritzi-inkesta
- 13. ERANSKINA – Udalerriari buruzko informazioa

2. jarduera: podcasta sarean

MAILA: Lehen Hezkuntzako 2. zikloa eta DBH

ARLOA: gizarte zientziak, etika, ikus-entzunezkoak/teknologia, hizkuntza

GAIA: sareko lana, komunitatea, erantzukizuna

HELBURUAK:

- Errealitateak eta iritziak ikusaraztearen garrantzia egiaztatzea, kontuan har daitezen.
- Elkarrizketa informazioa nola sortzen eta zabaltzen den zuzenean ezagutzea.

GAKO-HITZAK: parte-hartzea, hedapena, iritzi publikoa, ikusgarritasuna, talde-lana.

GARAPENA: Jarduera hau nolabaiteko jarraipena izateko pentsatuta dago, podcastaren kapitulu batzuk egin daitezen (4 bat proposatzen dira) eta parte hartzen dutenak txandaka joan daitezen bete beharreko rolengatik. Taldeari hainbat astetarako lan proiektu bat proposatzen zaio, zeinaren azken produktua interes sozialeko gaiei buruzko podcast bat izango den.

Lanaren lehen zatian, talde handian landuko diren 4 gaiak definituko dira (kapitulu kopurua adina). Hortik aurrera, taldea 4 talde txikiagotan banatuko da, eta horietako bakoitzak kapitulu bat garatuko du:

- Gaiari buruzko informazioa biltzea.
- Elkarrizketaren gidoia egitea.
- Informazioa jasotzea, pertsona interesgarri eta eskuragarriei elkarrizketak egitea, audio-baliabideak erabiltzea.

Fase horren ondoren, kapituluak grabatuko dira, eta postprodukzio-fasearekin jarraituko da materiala editatzeko. Behin editatuta, zehazten diren kanaletan zabalduko da (WhatsApp, Youtube, sare sozialak edo beste kanal batzuk).

IRAUPENA: iraupen luzeko jarduera da, denbora eta jarraitutasuna eskatzen dituen.

MATERIALAK:

- Mikrofonoa eta mugikorra
- Audioa editatzeko programa eta audio-baliabideak
- Espazio lasaia, zaratarik gabea

3. jarduera: Garapen Jasangarrirako Helburuen Oka (GJH)

MAILA: DBH/Batxilergoa

ARLOA: gizarte zientziak, etika,

GAIA: GJHak, globalizazioa, erantzukizuna

HELBURUAK:

- Helburua da GJHekin ohitzea, haien dimentsioa ulertzea eta eguneroko bizitzan lurreratzea.

GAKO-HITZAK: GJHak, globalizazioa, jasangarritasuna, justizia, eskubideak,

GARAPENA: GJHei buruzko sarrera bideo batekin hasten da saioa, gaia testuinguruan kokatzeko. YouTuben eskuragarri dauden bideo ofizialetako batekin lagun daiteke. Jarraian, taldea lau taldetan banatzen da eta talde bakoitzari kolore desberdineko fitxa bat ematen zaio. Azaldu da jokoaren Okakoaren antzekoa dela, baina taula GJHei buruzko laukitxoekin osatuta dagoela, eta egin beharreko ibilbideak berrikuntza batzuk dituela jatorrizko jokoarekin alderatuta. Ezaugarri guztiak azaldu ondoren, jolasarekin hasiko gara. Taldeak txandaka jokatzeko ari dira, eta multzoetako bat helmugara iristen denean amaitzen da joko.

Jokoan zehar, GJHei eta munduko leku guztietako eskubideen egoerari buruzko iruzkinak sartzen dira. Jokoa garatzeko taula eta gida eska daitezke, Eragin Sozialeko taldearekin harremanetan jarrita. Taldearen laguntza ere eska daiteke jarduera dinamizatzeko.

IRAUPENA: 90 minutu

MATERIALAK:

- GJHen Okako taula erraldoia, fitxekin, dadoekin, txartelekin
- Jokoaren gida. Elkarbanatuz-en webgunean eskuragarri.
- Ordenagailu eramangarria eta sarrerako bideo-proiektziorako proiektagailua.
- Gela handi bat

ESTEKA INTERESGARRIAK:

- Elkarbanatuz: <https://elkarbanatuz.org/materiales/>
- UNESCO: <https://www.youtube.com/watch?v=MCKH5xk8X-g>

4. jarduera: ikerketa-taldea

MAILA: DBH/Batxilergoa/Erdi mailako zikloak

ARLOA: gizarte zientziak, etika

GAIA: komunikazioa

HELBURUAK:

- Sare sozialetan eta beste komunikabide batzuetan dauden informazioen irakurketa kritikoa egiteko gakoak ematea

HITZ GAKOAK: entzute aktiboa, pentsamendu kritikoa, egiazkotasuna, post-egia

GARAPENA: Taldea ikertzaile izatera gonbidatzen da: Dirudienez, ikerketa batzuen emaitzak agertu dira komunikabideetan eta ez gaude ziur egiazkoak diren ala ez. Horretarako, informazioa aztertu eta informazioak egiazkoak diren ala ez argudiatu behar duten taldeetan banatzen da taldea. Informazioen dokumentua banatu da (14. eranskina), eta kasu bakoitzari buruz ikertu behar dutela esan zaie. Fitxa bat ematen zaie (15. eranskina), beren argudioak eta ondorioak jasotzeko.

Bateratze-lana egin da, eta, hurrenkeran, taldeek beren ondorioak azaldu dituzte. Iritzi desberdinak badaude, elkarrizketara gonbidatzen da, eta argitzeko eta hausnartzeko jarraibideak sartzen dira (ikus 16. eranskina). Jarraibide horiek, gainera, saioa ixteko balioko dute.

IRAUPENA: 50 minutu

MATERIALAK: papera, boligrafoak, Interneterako sarbidea, informazio orokorrak

ERANSKINAK:

- 14. eranskina – Kasuak
- 15. eranskina – Ikerketa-fitxa
- 16. eranskina – Jarraibide orokorrak

d. Boluntariotza

1. jarduera: ipuina alda dezagun

MAILA: DBH

ARLOA: gizarte zientziak, etika, hizkuntza

GAIA: boluntariotza

HELBURUAK:

- Jardueretan modu solidarioan parte hartzeko interesa piztea
- Ekintza solidarioak garatzeko egoeren eta aukeren aniztasuna egiaztatzea.

GAKO-HITZAK: elkartasuna, justizia soziala, konpromisoa

GARAPENA: Pertsona bakoitzari fitxa inspiratzailearen ale bat banatzen zaio (17. eranskina), eta banaka betetzeko eskatzen zaie. Gidoi bat da, eta, gero, elkartasunari eta boluntariotzari buruzko ipuin bat egingo dute. Fitxan eskatzen da 10 minutuan honako elementu hauek definitzeko:

- 1- Protagonista: izena, espeziea (animalia, landarea, estralurtarra, etab.), adina, generoa, 3 ezaugarri eta boluntariotzarekin duen harremana.
- 2- Beste pertsonaia batzuk.
- 3- 4 aditz nagusi.
- 4- Gertaerak gertatzen diren lekua, nolakoa den, nola irudikatzen dugun.
- 5- 3 edo 4 emozio.
- 6- Abesti bat, musika.
- 7- Koloreak, usainak...

Jarraian, elementu horiekin esaten zaie boluntariotzaren gaia atzean duen ipuin bat idatzi behar dutela. 15 minutu igaro ondoren, bigarren une batean ipuin batzuk (4 edo 5, hoberik gabe) borondatez partekatzen dira talde handian, eta bizitza errealeko boluntariotzaren alderdi positiboak buruzko elkarrizketa bat ezartzen da.

Jarduerari amaiera emateko, kontakizunak borondatez parteka daitezke, parte-hartzaile guztientzat irisgarria den leku batean.

IRAUPENA: 60 minutu

MATERIALAK:

- Folioak eta boliak

ERANSKINAK:

- 17. ERANSKINA – Fitxa inspiratzailea

Hurrengo bi jarduerak gaur egun ikastetxeetan egiten diren esperientziak dira, eta beste ikastetxe batzuentzat inspiratzaileak izan daitezkeela uste dugu.

2. jarduera: Zerbitzu solidarioa

MAILA: Batxilergoa/Erdi mailako zikloak

ARLOA: gizarte zientziak, etika, matematika...

GAIA: boluntariora

HELBURUAK:

- Egoera ahulagoan dauden pertsonen errealitatearekin harremanetan jartzea.
- Enpatia- eta elkartasun-sentimenduak piztea.

GAKO-HITZAK: desberdintasuna, bazterketa, zaurgarritasuna

GARAPENA: Proposamena da ikasleek jarduera solidarioetan parte hartzea kalteberatasun edo bazterketa sozialeko egoeran dauden pertsonekin lan egiten duten erakundeetan. Partaidetza egituratua da, lankidetzan arituko diren erakundeetako arduradunekin aldez aurretik hitzartua.

Parte-hartzeari hasiera emateko, harrera egiten zaio, eta, bertan, parte hartuko duten zerbitzuaren aurkezpen orokorra egiten da, eta beren funtzioak eta zereginak zein izango diren azaltzen zaie. Gehienez ere hiru pertsonako taldeetan banatzen dira zentro eta zerbitzuen artean, eta astean 2 ordu inguru emango diete, aldez aurretik hitzartutako ordutegi baten arabera.

Lankidetzak irauten duen bitartean, irakasleek eta zerbitzua ematen duten zerbitzuen arduradunek jarraipena egingo dute. Jarraipen horren bidez, parte-hartzaileak jardueran nola sartzen diren, haien jarrera, zerbitzuko profesionalen harrera, eskuratutako ikaskuntzak eta, oro har, esperientziaren egokitasuna baloratzen dira. Esperientzia amaitu ondoren, parte hartzaileek bizi izandako esperientziaren azalpen bat egin beharko diete gainerako lankideei.

IRAUPENA: iraupen luzeko proposamena da, ahal dela hilabete batzuk edo gutxienez asteak.

MATERIALAK: ez dira beharrezkoak

3. jarduera: Esperientzien panela

MAILA: Lehen Hezkuntzako 2. zikloa eta DBH

ARLOA: gizarte zientziak, etika, hizkuntza...

GAIA: elkartasuna, boluntariora, hirugarren sektorea

HELBURUAK:

- Gizarte-ekintzako hirugarren sektorearen errealitatera hurbiltzea.

GAKO-HITZAK: elkartasuna, justizia soziala, zaurgarritasuna, konpromisoa, hirugarren sektorea.

GARAPENA: Hasiera batean, parte hartzen dutenek inguruko gizarte-ekintzako hirugarren sektoreko erakundeei buruzko informazio orokorra jasotzen dute irakasleen aldetik. Ondoren, talde txikietan, erakunde horietako hiru edo lauri buruzko informazioa (irakasleek alde aurretik hautatuak) zabaltzeko agintzen zaie: zein erakunde diren, zertan aritzen diren, zer proiektu dituzten, zein pertsonarekin lan egiten duten... Talde txiki bakoitzak erakunde baten gainean lan egiten du, eta, ondoren, informazioa partekatuko du talde handian.

Erakunde horiek hitzaldi batera gonbidatzen dira (esperientzien panela), beren erakundea aurkezteko eta egoera ahulean dauden pertsonekin duten lan esperientzia kontatzeko. Jardueraren amaiera gisa, gonbidatutako erakundeek talde bakoitzak alde aurretik prestatutako galderari erantzunak emateko (bi galdera talde bakoitzeko).

IRAUPENA: 1,5 orduko panelerako saio bat, gehi ikasgelako aurreko lana

MATERIALAK: proiektorea eta erakundeen aurkezpenak.

e. Haurren Eskubideak

1. jarduera: Hezkuntza

MAILA: lehen hezkuntzako bigarren zikloa

ARLOA: gizarte zientziak, etika

GAIA: Hezkuntzarako eskubidea

HELBURUAK:

Haurren oinarrizko eskubideetako bat ezagutzea.

Haurren eskubideekin lotutako nazioarteko figurak ezagutzea.

Kanpoko egoerekin enpatizatzea.

Parte hartzeko eskubidea.

GAKO-HITZAK: desberdintasuna, pobrezia, hezkuntza, eskubideak

GARAPENA: Malala Yousafzai 2014ko Bakearen Nobel sariduna erreferentziatzen hartuta, mundu mailako haur eta nerabeen hezkuntzarako eskubidea lantzen dugu.

Hezkuntzaz eta hezkuntzarako eskubideaz hitz egiten hasi ginen, maila globalean. Youtuben kokatutako bideoak erabil daitezke, hala nola: <https://www.youtube.com/watch?v=0gSloxf23TI>, baina dinamizatzaileak egokitzen jotzen duen beste edozein erabil daiteke.

Gogoeta egiten da gai hauei buruz:

Eskolara joan beharra al dago?

Zergatik uste dugu dela derrigorrezkoa?

Zertarako uste dugu balio duela ikastetxera joateak eta han ikasten dudak guztiak?

Uste duzue mundu guztiak duela eskubide hori erabiltzeko aukera? Zure inguruan edo beste herrialde batzuetan?

Ondoren, Malalaren figura aurkezten da, eta gomendatzen da dinamizatzaileak nobel sari horren bizitzari buruz ikertzea eta ikasgelan aurkezpen bat egitea. Argazki bat erakutsi eta sari hau zergatik jaso zuen azal dezake. Haren bizitzari buruz gehiago jakiteko, Interneten dauden baliabideetara jo daiteke, hala nola <https://www.youtube.com/watch?v=8SXPoGhGoX8>.

Malalarekin eta antzeko egoeretatik igaro diren haurrekin enpatizatu ahal izateko, jarduera erraz bat egiten da, hala nola arkatzen bat ebakitzea (hemen aurki daiteke txantiloia: <https://unapizcadeeducacion.com/wp-content/uploads/2021/11/malala-25-n.pdf>) eta haurrek beren eskola nolakoa izatea gustatuko litzaiekeen margotzea eta apuntatzea.

MATERIALAK:

Arkatzen txantiloia.

Guraizeak

Pinturak

Internet ...

2. jarduera: Lo bizitza

MAILA: Lehen Hezkuntzako 2. zikloa eta DBH

ARLOA: gizarte-zientziak

GAIA: leku osasuntsu batean eta ekipamenduekin bizitzeko eskubidea, behar bezala garatu ahal izateko.

HELBURUAK:

- Sormena eta irudimena sustatzea.
- Hiri bat osatzen duten elementuei buruz hausnartzea (azpiegitura, natura, zerbitzuak, etab.).
- Talde-lana eta komunikazioa sustatzea.
- Marrazketako, diseinuko eta aurkezpeneko trebetasunak garatzea.
- Parte hartzeko eskubidearekin ohitzea.

GAKO-HITZAK: osasuna, berdeguneak, parte-hartzea

GARAPENA: Hasteko, hurrei galdera bat egiten diegu: zer gustatzen zaie eta zer ez gaur egungo hiri edo auzotik?

Hausnarketan lagunduko diegu, eta galdetuko diegu: zer uste dute funtsezkotzat hiri batean?: Eskolak? Ospitaleak? Parkeak? Liburutegiak? Nola imajinatzen dituzue etxeak, kaleak edo garraioak hiri idealean?

Idea-jasa: Sortzen diren ideiak arbel edo kartoi mehe handi batean idatzi, denek ikus ditzaten. Asmoa da beren nahiak eta ametsak adieraztea, haientzat hiri hobe batean bizitza nolakoa izango litzatekeen jakiteko.

Ondoren, taldeak eratzen dira eta rolak honela esleitzen dira:

- Talde txikitan banatzea (3-5 pertsona taldeko).
- Taldearen barruan rol desberdinak esleitzea edo aukeratzea, adibidez:

Diseinatzailea: marrazteaz eta ideiei forma emateaz arduratzen da.

Antolatzailea: Ideia guztiak aintzat hartzen direla ziurtatzea.

Xehetasunen arduraduna: Gehitu elementu sortzaileak eta lagundu marrazkia zehazten.

Bozeramailea: Bere hiri ideala nolakoa den azalduko du azkenean.

Ondoren, hiri ideala eraikitzen da, elkarlaneko marrazki baten bidez.

Talde bakoitzari paper orri handi bat ematen zaio, non beren hiri ideala marraztuko duten.

Gomendioak: Berdeguneak, jolasteko eta ikasteko lekuak, funtsezko zerbitzuak, etab. Etxeak, eraikinak eta espazio publikoak nolakoak izango liratekeen marraztu dezakete. Hiri inklusiboa guztiontzat egiten duten alderdiak gehitzeko motibatzea (irisgarritasuna, birziklapena, garraio publiko ekologikoa, etab.).

Eta honen amaieran, talde bakoitzak bere hiriaren plano edo marrazki bat izan beharko luke. Talde bakoitzak bere hiri ideala aurkeztuko du besteen aurrean. Taldeko bozeramaileak hau azal dezake:

Zer elementu sartzea erabaki duzue eta zergatik?

Nola imajinatzen duzue pertsonak hiri honetan biziko liratekeela?

Zer da garrantzitsuena edo bakarra zure hiri idealean?

Garrantzitsua da guztiek parte hartzea. Aurkezpenak amaitzean, hausnarketa bateratua egingo da:

- Nola sentitu zarete taldean lanean?
- Zer ikasi zuten hiri batek bizitzeko leku on bat izateko behar duenez?
- Diseinatu zenituzten hirietako zein elementu ikusi nahiko zenukete bizi zareten hirian?

Aldaketa gehigarriak:

Egungo hiria hobetzea: Hiri guztiz berria sortu beharrean, gaur egungo hiria edo auzoa nola hobetu pentsatu dezakete. Zer aldaketa egingo zenituzke seguruagoa, dibertigarriagoa edo ekologikoagoa izan dadin?

Pertsoniak sortzea: Beren hiri idealean bizi diren pertsonak gehitu ditzakete, eta biztanle horien bizitzan egun bat nolakoa izango litzatekeen deskribatu.

Dinamizatzaileak esteka hau kontsulta dezake <https://www.naturalizaeducacion.org/2024/04/03/ciudad-ideal/>, taldeari informazio gehigarria eskaini nahi badio.

IRAUPENA: 1 ordu

MATERIALAK:

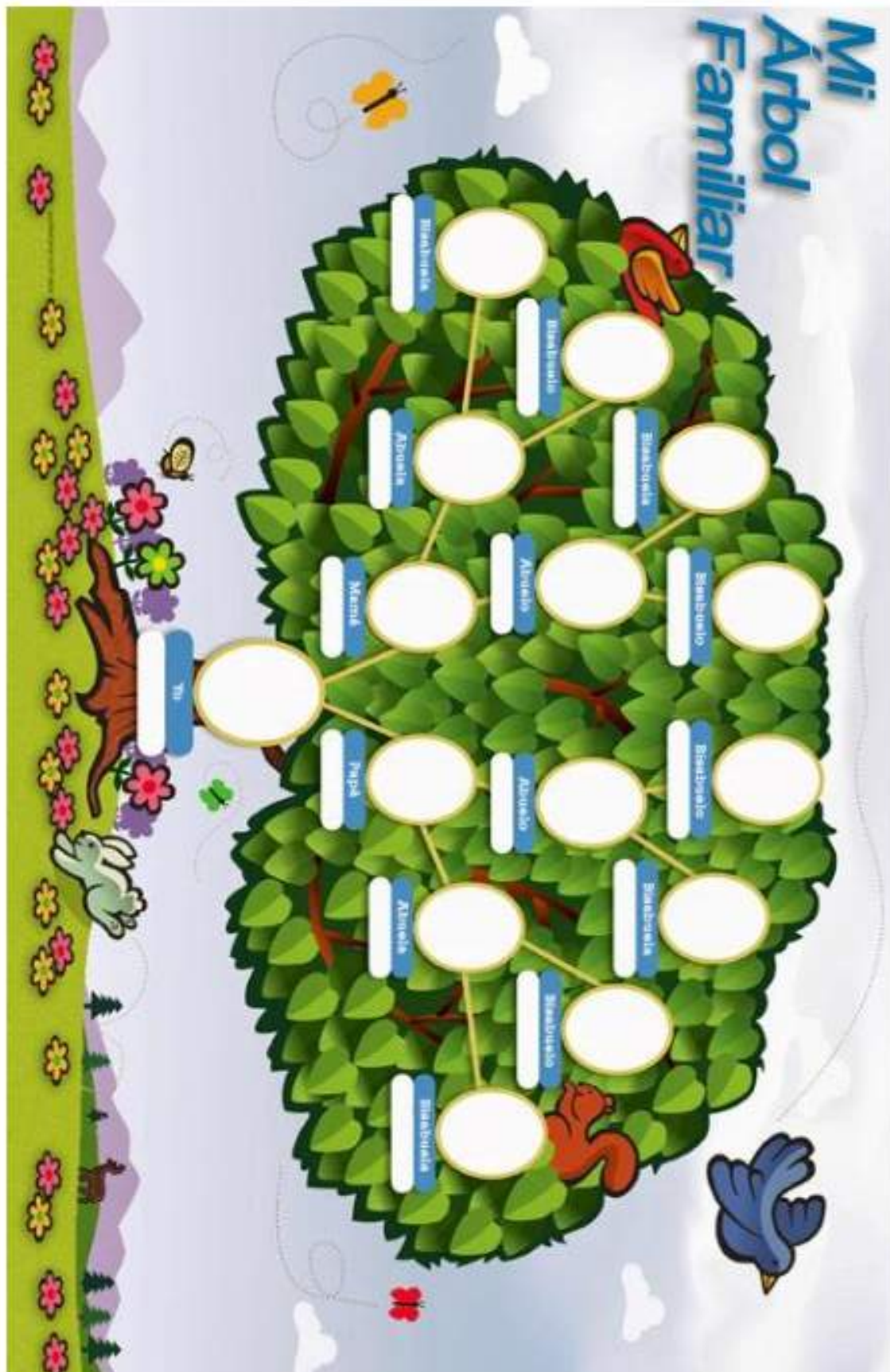
Kartoi meheak

Folioak

Pinturak

3.- ERANSKINAK

1. ERANSKINA: Zuhaitz genealogikoaren ereduak

2. ERANSKINA: Pertsona miresgarriak I

Jarraian duzuen adibideari jarraituz, osatu beheko taula, pentsatu duzuen pertsonengandik miresten dituzuen balio, ezaugarri, talentu eta abarrekin.

PERTSON ARENGA NDIK GUSTATZ EN ZAIGUNA	PERTSONAK		
	1		
	2		
	3		
	4		
	5		
	SEXUA		
	ADINA		
	ZERTAN ARITZEN DA		
	SEXU-ORIENTAZIOA		
	NAZIONALITATEA		
	GUSTUAK		

Nahi adina lerro gehi daitezke: dibertsitate funtzionala, gaixotasunak, egoera zibila...

3. ERANSKINA: Migrazioari buruzko PTT (laguntza-material erabilgarria) I

Elkarbanatuz eskatu

4. ERANSKINA: etxegabetasunari buruzko PPT (material lagungarria) I

 elkarbanatuz

SINHOGARISMO

Elkarbanatuz-i eskatu

RENDA DE GARANTÍA DE INGRESOS

Derecho y conquista social

(Elkarbanatuz-i eskatu)

(Elkarbanatuz-i eskatu)

6. Eranskina: Hizkuntza inklusiboaren matrizea

Hitzek errespetu gehiago edo gutxiago ematen dute, nork entzuten dituen.

ERRESPETU HANDIA

ERRESPETURIK EZ

7. Eranskina: Hizkuntza inklusiboko txartelak

NEGRATA	MINUSVÁLIDA	DEFICIENTE MENTAL	ABUELO
TXIKIPAYO	COREANO	TORTILLERA	PANCHITO
INÚTIL	MARICÓN	HOMBRE	LOCA
DISCAPACITADA	MAYOR	MORITA	CUATRO OJOS
SUDACA	IÑAKI	LESBIANA	NEGRITO
LATINA	MACHU PICHU	JOVEN	PIJA
MORO	GORDA	NEGRA	PERSONA CON DISCAPACIDAD
MUSULMÁN	SUBNORMAL	ANCIANA	CHONI
GITANO	PERSONA DE COLOR	GAFOSO	MAQUETO
PAYA	ENFERMO MENTAL	MARUJA	PERSONAS CON DIVERSIDAD FUNCIONAL
HOMOSEXUAL	ADOLESCENTE	TARAJA	MUJER
ENANA	POLACO	MARIMACHO	... /....

8. Eranskina: Rolak dituzten txartelak

- Diru sarrerarik gabeko gizon homosexuala.
- Hiesa duen emakume homosexual bat.
- 34 urteko emakume zuri bat, dirua duena, noizean behin kokaina kontsumitzen duena.
- Sexu-langile zuri bat.
- Siriatik etorritako gizon bat, errefuxiatu estatusa duena.
- Ezkondutako gizon heterosexuala, diru sarrera txikiekin.
- Diru-sarrera handiak dituen emakume heterosexual ezkondu bat.
- 24 urteko sexu-langile beltz bat.
- Emakume ijito bat, banandua eta hiru seme-alabarekin.
- Osasun arazoak dituen emakume aberrigabe bat.
- Estatu Batuetan bizi den emakume lesbiana bat.
- Umezurtz bat harrera-zentro batean.
- Haurdun dagoen emakume ezkongabe bat.
- Desgaitasuna duen gizon bat, ikaskuntza-prozesuei buruzkoa.
- Hiesa duen agure bat.
- 25 urteko gazte bat, hiru lagunekin pisua partekatzen duena eta astean 20 orduz lan egiten duena.
- Mediku bat.
- Mugikortasun-arazoak dituen emakume ez-iragarle bat.
- Erlijioso homosexual bat.
- Etxerik gabeko 29 urteko emakume bat.
- GIBa daraman bi seme-alabako ama bat.
- Asiar jatorriko emakume bat, bost seme-alaben ama, gaztelaniaz hitz egiteko gaitasun mugatuarekin.
- Bere burua garatu duen negozio-gizona.
- 50 urteko gizon bat, langabezian eta bakarrik bizi dena.
- Egoera administratibo irregularrean dagoen emakume migratzaile bat.
- ... /...

9. eranskina: Taldearentzako galderak

- **Egokitu zaizun rolean:**
- **Aseguru pribaturik baduzu?**
- **Ba al duzu aukerarik medikuntzaren arloan karrera bat egiteko?**
- **Zintzoa izan zaitezke zure lankideekin?**
- **Zure medikuak begikotasunez tratatzea espero duzu gaixo sentitzen zarenean?**
- **Bizitza sozial aktiboa daramazu?**
- **Haur bat adoptatu dezakezu?**
- **Oporretan herrialdetik kanpo bidaiatu dezakezu?**
- **Lor dezakezu hipoteka bat?**
- **Joan zaitezke dentistarengana behar duzunean?**
- **Nahi duzunean eta nahi duzunarekin sexu-harremanak izan ditzakezu?**
- **Jendaurrean musu eman diezaiokezu bikotekideari?**
- **Arreta medikoa behar duzunean jasotzen duzu?**
- **Poliziak modu inpartzialean tratatzen zaitu?**
- **Gauez ibiltzean salbu sentitzen zara?**
- **Zure bizilagunen babesak sentitzen duzu?**
- **Baduzu etxeko laguntzarik behar baduzu?**
- **Familiarekiko begikotasuna espero duzu?**
- **Laneko segurtasuna duzu?**
- **Familia bat osatzeko asmoa duzu?**
- **Kalitatezko informazioa eta metodo antikonzeptiboak dituzu eskura?**
- **Ezkondu zaitezke zure bikotekidearekin?**
- **... /....**

10. Eranskina: Gida-galderak

- **Nola sentitu zarete?**
- **Ezaugarri eta behar desberdinak dituzten pertsonak eskubide berberak dituzte?**
- **Zer faktorek eragiten dute aukeretan eta eskubideetarako sarbidean?**
- **Rol desberdinak onartzean zuen eskubideak mugatzen zirela sentitu duzue?**
- **Zuen ustez, gizarteak eta erakundeek berdin tratatzen dituzte pertsona guztiak?**
- **Eta gure inguruan berdin tratatzen al ditugu pertsona guztiak?**
- **Aukera berdinak ematen dizkiegu?**

11. Eranskina: Iritzi-inkesta

Zuen auzo/udalerrian pentsatuz, baloratu 1etik 10era udalak alderdi hauetako bakoitzaren gainean egiten duen kudeaketa, zure irizpidearen arabera. Horretarako, bete lehen zutabea (BALORAZIOA)

	BALORAZIOA	LEHENTASUNA
Etxebizitza-eskaintza		
Kirol ekipamenduak		
Berdeguneak		
Garraio publikoa		
Bidegorriak		
Telefonoak eta aparkalekuak		
Ingurumen-kutsadura		
LGTBIQ+ pertsonen arreta		
Adinekoentzako arreta		
Dibertsitate funtzionala duten pertsonentzako arreta		
Pertsona kalteberentzako laguntzak		
Emakumeen eta gizonen arteko berdintasun-politika		
Euskararen sustapena		
Gizarte-etxeak		
Enpleguaren sustapena		
Herritarren segurtasuna		
Kultura- eta aisialdi-jarduerak		
Espazio publikoaren erabilera		
Hezkuntza eta ikastetxeak		
Herri-lanak		
MERKATARITZA		
Turismoa		
Ostalaritza		
Herriko jaiak		
Zergak		
Gaueko aisialdiko ordutegiak		
Gazteentzako jardueren eskaintza		

Aurrekoa egin ondoren, lehenetsi 1etik 30era galdera berberak, eta esleitu 30 zuretzat garrantzitsuena denari, eta 1 gutxien duenari. Horretarako, bete bigarren zutabea (LEHENTASUNA).

Amaitzeko, zure ustez, zer behar ez dira betetzen

12. Eranskina: Udalerriari buruzko informazioa

Udalerriari edo auzoari buruzko informazio garrantzitsua ematen zaie taldeei, proposamenak egin ditzaten, hiruzpalau bulo sartuz. Adibide gisa, honako hauek planteatzen dira:

Duela hiru urtetik hona, % 200 hazi da animaliak abandonatzea udalerrian, eta horrek osasun publikoko arazoak eragiten ditu, hala nola sarna epidemiak eta amorru kasu isolatuak. Animaliak abandonatzearen ehuneko handiena talde batzuen heziketa eta sentsibilitate faltagatik gertatzen da, batez ere maskotekin bidaiatzen duten turistengatik eta animaliak elikatzeko baliabide ekonomikorik ez duten 65 urtetik gorako pertsonengatik.

Udalak LGTBIQ+ pertsonen segurtasuna bermatzeko onartutako neurrien artean, datorren urtetik aurrera LGTBIQ+ adingabeak udal kiroldegietara sartzeko debekatzeko udal agindua dago, ardura hartuko duen pertsona heldu batekin ez badoaz.

Aukera berdintasuna bermatzeko, aurtengo ekainetik aurrera emakume guztiek doan izango dute udalerriko garraiobide guztietan.

Urtero titulartasun publikoko 200.000 etxebizitza bideratzen dira alokairu sozialera.

Lan egiteko adinean dauden bi pertsonatik bat langabezia dago.

... /...

13. Eranskina: Kasuak

Frantzisko aita santuak Trumpen hautagaitza babestu du

2016ko hauteskunde presidentzialesan, albiste faltsua izan zen, eta titularrek eraman zuten. Urte horretako uztailan, WTOE 5 News albiste-atariak jakinarazi zuen Frantzisko aita santuak orduko hautagai errepublikanoaren hautagaitza babesten zuela. WTOE 5 News ataria albiste faltsuak eta satirikoak argitaratzen dituen orrialde bat da. Hala eta guztiz ere, milioi bat interakzio izan zituen Facebooken.

Donald Trumpek hegaldiak eskaini ditu Mexikora eta Afrikara AEB utzi nahi dutenentzat

Estatu Batuetako presidentetzarako kanpainetan, TMZhiphop atariak adierazi zuen Donald Trump Mexikora eta Afrikara hegaldiak doan eskaintzen ari zela herrialdetik alde egin nahi zutenentzat. Albiste faltsuen adibide honek 800 mila inpaktu inguru izan zituen Facebooken.

Samsungek bilioi bat dolarreko isuna ordaindu du txanponetan

2012an, Samsungek eta Applek smartphone eta tableten ezaugarriei eta diseinuei buruzko lege auzi batean parte hartu zuten. Samsungek bilioi bat dolarreko isuna ordaindu behar zion Appleri. Albiste faltsu hori Mexikoko El Deforma orrialdean sortu zen (Reforma egunkari ospetsuaren satira), eta meme ugari sortu zituen.

Gorputegiko langilea siesta egiten ari zela istripuz erre zuten

Hori da 2020an agertu ziren albiste faltsuen beste adibide bat. Orrialdea sortu (orain itxita) behechautauqua, ohar honek zioen Michigan gorputegi bateko langile bat erre izan litzateke siesta bat hartu. Sinesgarritasun gutxi duen arren, albiste faltsuak milioi bat interakzio inguru izan zituen Facebooken.

Umezaina ospitalera eramaten dute haur bat baginan txertatu ondoren

Albiste faltsu hau, barregarria, 2017an Facebooken gehien partekatu zen albiste faltsua izan zen. World News Daily Report albisteen satirak asmatua, Cincinnatiko umezain bat ospitalera eraman behar izan zutela zioen, 14 hilabeteko haurtxo bat genitaletan trabatuta geratu ondoren. Hitz bat bera ere ez da egia.

Kuwaiteko neskatoa eta Irakeko inbasioa

1990ean, garai hartan Irakeko presidentea zen Saddam Husseinek Kuwait inbaditu zuen. Horren ondoren, George Bushen ultimatum bat eman zien indar irakiarrei erretiratzeko. Gatazkan zehar, Nayirah al Atabade izeneko txiki batek Irakeko armada salatatu zuen bere herrialdean ankerkeriak egiteagatik. Horren ondorioz, balantza Irakeko gerraren alde makurtu zen, baina, azken finean, testigantza hori faltsua izan zen. Egia esan, kuwaitar monarkiari lotutako RRPP agentzia batek asmatutako fartsa bat izan zen.

Irudi faltsuak Rohingyako krisian

2015ean, Myanmarren errefuxiatuen krisian, milaka pertsona beren etxeetatik aterarazi zituzten Rakhine estatuan, musulmanen eta budisten arteko segregazio gaiengatik. Krisi honetan zehar, gatazkaren argazkiak ibili ziren, bi aldeetan armamentu boteretsua erakutsiz, krisia beste maila batera igotzeko. 1971ko irudiak ziren, unean uneko egoera testuingurutik atera zutenak. Zalantzarik gabe, tartean daudenen ospea arriskuan jartzen duen albiste faltsuen adibideetako bat da.

Greta Thunberg fikziozko pertsonaia da

2019an, albiste faltsu hau zabaldu zen, klima aldaketaren ekintzailea benetan Estella Renee izeneko krisi aktore bat dela adierazten zuena. Gainera, harreman publikoen konpainia baten edo Suediako gobernuaren txotxongiloa dela esaten da. Drama gehiago eransteko, 1898ko irudi batek Thunberg denboran bidaiaria dela adierazten du. Zer gauzak.

14. Eranskina: Ikerketa fitxa

Lirakurri arretaz informazioa eta erantzun galdera hauei. Erantzun aurretik, hausnartu segundo batzuez:

Zer dio informazioak?

Eduki serioa da, satirikoa, txantxetakoa?

Iritzi bat besterik ez da? Hala bada, nor uste duzu egon daitekeela iritzi horren atzean?

Sinesgarria/sinesgarria iruditzen zaizu edo zalantzak sortzen dizkizu? Zer zalantza duzu?

Nola iritsi zaizu informazioa?

Zein inguruetan agertu da? Noiz?

Komunikabide fidagarria iruditzen zaizu?

Beste hedabide batzuetan bilatu duzu informazioa? Zer diote horri buruz?

Entzun al duzu lehenago?

Nola kontrastatu dezakezu informazio hori?

Zer iritzi dute zure inguruko pertsonak?

Beste iturri batzuk kontsultatu dituzu? Zeintzuk? Iturri adituak dira?

Zer diote beste iturri horiek?

Informazioari erreparatuz, egiazkoa izan daitekeela iruditzen zaizu edo muntaia bat iruditzen zaizu? Manipulatutako irudiak edo bideoak izan daitezke?

Nork edo zerk jaso dezake informazio horren zabalkundea?

Nori egin diezaioke kalte?

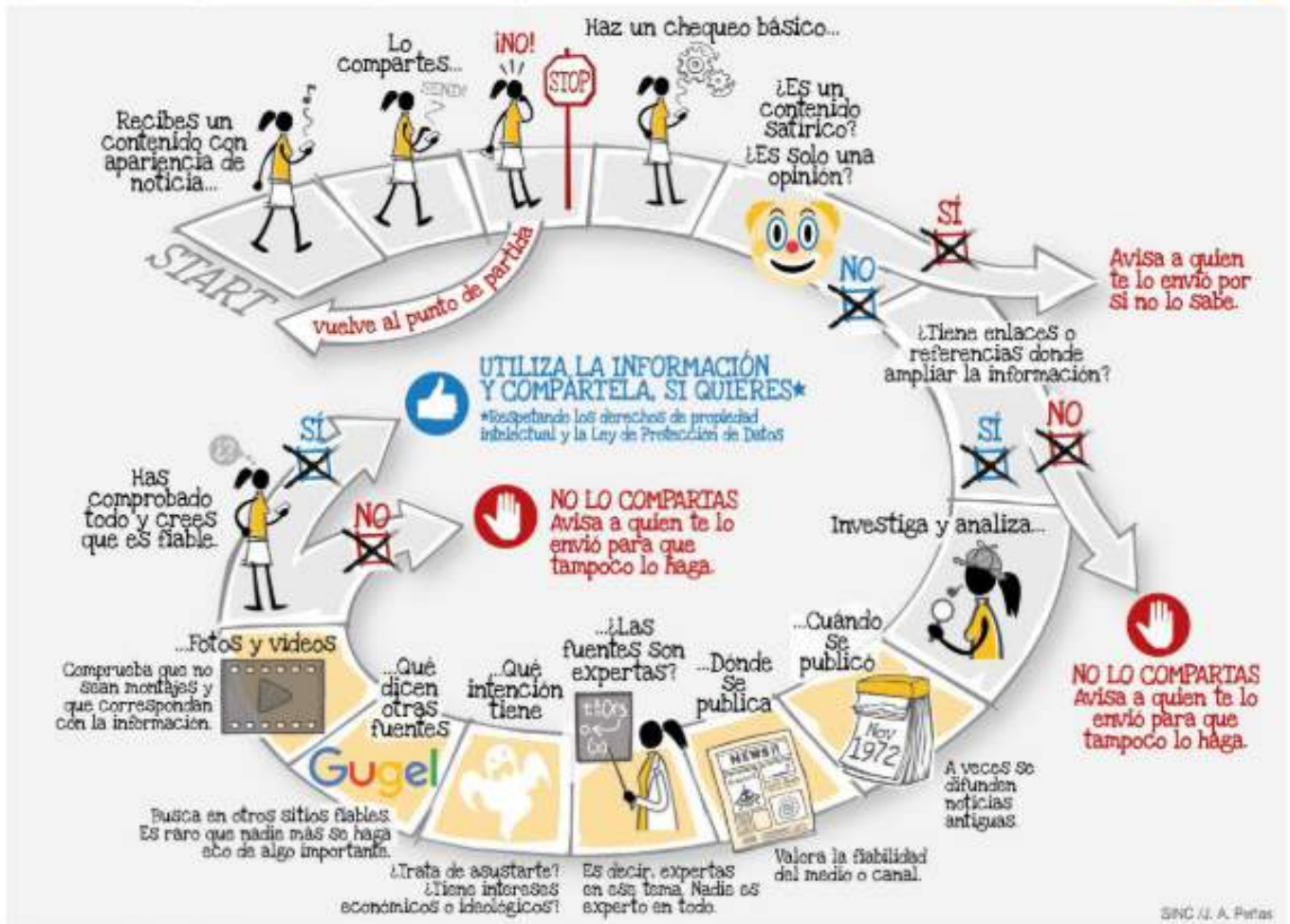
...

Azterketa horren ondoren, zer ondoriotara iristen zara?

15. Eranskina: Jarraibide orokorrak

GUÍA PARA FRENAR LA DIFUSIÓN DE BULOS Primero comprueba, después comparte

EducaSINC

(*) Zientziarako eta Teknologiarako Espainiako Fundazioaren buloen hedapena geldiarazteko gidatik hartua

16. Eranskina: Fitxa inspiratzailea

IZENA, ESPEZIEA, ADINA, GENEROA

DEFINITZEN DUTEN 3 EZAUGARRIAK

4 ADITZ NAGUSIAK

BESTE PERTSONAIA BATZUK

ZER HARREMAN DU BOLUNTARIOTZAREKIN?

KOLORE BAT

MELODIA BAT

4.- ITURRIAK ETA BIBLIOGRAFIA

- Ikuspegi: <https://www.ikuspegi.eus/>
- Red antirrumores: <https://zas.eus/zas/>
- Web Ollata Mota: <https://jugamos.jimdofree.com>
- Informe FOESSA: <https://www.foessa.es/>
- Informe 2024
- Informes territoriales:
- EUSKADI 2022 <https://www.foessa.es/main-files/uploads/sites/16/2022/02/Informes-Territoriales-2022.-EUSKADI.pdf>
- EAPN:
- Manual de sensibilización
- Observatorio de pobreza, desigualmente y exclusión: <https://www.observatoriopobreza.org/observatorio-presentacion.php>
- Informe del estado de la pobreza: <https://www.eapn.es/estadodepobreza/descargas.php>
- Avance febrero 2024
- Informe 2023
- Euko Jaurgartza - Gobiern Vasco (RGI): https://www.euskadi.eus/ayuda_subvencion/2016/renta-de-garantia-de-ingresos-rgi/web01-tramite/e
- Lanbide: <https://www.lanbide.euskadi.eus/preguntas-frecuentes-rgi-nuevo-decreto/web00-content/es/>
- Oxfam Intermón: <https://www.oxfamintermon.org/es>
- Biltzen: juridica@biltzen.org
- CEAR: <https://www.cear.es/>
- Ikuspegi: <https://www.ikuspegi.eus/>
- ACCEN: <https://www.accem.es/>
- BesteBi: <https://bestebi.org/>
- Bizitegi: <https://www.bizitegi.org/>
- FEDEAFES (salud mental Euskadi): <http://www.fedeafes.org/>
- Confederación Salud Mental de España: <https://consaludmental.org/>
- Eustat: <https://www.eustat.eus/indice.html>
- Bizkaia Gara: <https://www.bizkaiaagara.eus/es/>
- PTM. Guías didácticas
- Educación para la Solidaridad: <https://educacionparalasilididad.com/acerca-de/>
- Nadie Sin Futuro: https://www.nadiesinfuturo.org/IMG/pdf/Manual_herramientas_antiRumor_para_jovenes.pdf
- INCIDE
- <https://www.incide.org/>
- Instituto de Estudios Latinoamericanos MISEAL Guía para acompañar procesos de sensibilización sobre inclusión social y equidad desde la perspectiva interseccional
- Fundación Española para la Ciencia y Tecnología, F.S.P. (FECYT)
- <https://www.fecyt.es/es/educasinc/guia-para-frenar-la-difusion-de-bulos#inf>

